

Forslag til forespørgselsdebat om hvilket beregningsgrundlag og hvilket formål der skal være for en ny udligningsordning mellem kommunerne
(Inuit Ataatigiits Inatsisartutgruppe)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Tak til Inuit Ataatigiits Inatsisartutgruppe for at bringe emnet om kommunal udligning op til debat i Inatsisartut. Emnet har været debatteret livligt blandt kommunerne og i forhold til Naalakkersuisut. På den baggrund ser Naalakkersuisut frem til debatten i dag.

Formålet med en udligningsordning er, at alle kommuner som udgangspunkt har ensartede økonomiske vilkår for at servicere borgerne. En ny model skal også sikre, at kommunerne har incitament til at prioritere velfærdsindsatsen, til løbende at forbedre økonomiske forhold og optimerer kommunernes forhold, herunder effektivitet og udvikling.

Den fremtidige udligningsordning skal kompensere for forskelle i udgiftsstrukturer – men ikke for de forskelle, som der er udtryk for lokale beslutninger.

Udligning er en mellemkommunal ordning – kommunerne har dog grundlæggende forskellige interesser i forhold til udligning. Det er vigtigt for Naalakkersuisut, at vi får den bedste løsning for hele landet, så der sikres gode vilkår for både borgere og erhvervsliv.

Overordnet skal en ny udligningsordning være så enkel som muligt og baseres på objektive kriterier. Konkret har borgmestrene tilsluttet sig følgende:

- *”Udligning skal sikre, at kommunerne har samme muligheder for at servicere borgerne*
- *Så vidt muligt baseres på et objektivt grundlag – der er for nærværende mest objektive data for demografi og struktur*
- *Hvis modellen skal nuanceres yderligere, skal tilvejebringes et bedre datagrundlag end det nuværende – tidligst muligt for 2016*
- *Indtægter pr. indbygger efter udligning ved sammenlignelige skatteprocenter skal i udgangspunktet være ens, medmindre der er et objektivt grundlag, for at nogle kommuner har et større udgiftspres end andre*
- *Udligningen skal ikke straffe kommuner, der effektiviserer eller skaber grobund for nye erhvervsaktiviteter – det betyder i praksis, at der ikke er tale om en 100 % - udligning*
- *En robust og gennemskuelig model, herunder foreslås fælleskommunalskat ophævet”*

Den nuværende ordning er ikke holdbar. Den består i dag af en række lappeløsninger, der gør den meget uigennemsigtig, og den er baseret på et mangelfuldt og begrænset datagrundlag. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt at køre videre med den.

Der er to væsentlige aspekter at forholde sig til, når vi snakker ny model for fordeling af bloktilskud og udligning:

- 1) Hvor meget skal kommunerne hver især bidrage med til ordningen?
- 2) Hvor meget skal kommunerne hver især modtage fra ordningen?

Udligningen skal kompensere for forskelle i indtægter og udgifter mellem kommunerne – skabt af objektive forskelle i indkomst- og omkostningsstrukturen i kommunerne til at levere basale serviceydelser. Den skal ikke kompensere for forskelle i lokalt fastsatte serviceniveauer eller mangel på handlekraft.

Repræsentanter fra kommunerne deltager i arbejdet med forslag til ny model for udligning og fordeling af bloktilskud. Der er administrativt opnået enighed om en række punkter. Der er dog ikke opnået enighed om hvorvidt der skal foretages en hel eller delvis udligning af skatteindtægter fra borgere ansat i selvstyret, staten eller de selvstyrejede selskaber. Tre af kommunerne ønsker, at disse indtægter skal udlignes i højere grad end øvrige indtægter, mens Kommuneqarfik Sermersooq ikke ønsker at udligne disse indtægter i højere grad end de øvrige indtægter. Der er ikke et objektivt grundlag for at pege på den ene eller anden model. Der er behov for en politisk beslutning i forhold til, om man ønsker en særlig udligning af disse "selvstyregenererede skatteindtægter".

Naalakkersuisut og kommunernes politiske koordinationsgruppe har vedtaget en procesplan for arbejdet, hvor størrelsen på udligningsordningen drøftes som det første i processen – dvs. hvor stor en del af skatteindtægterne der skal indgå, og hvor meget udligning skal udgøre af kommunernes økonomi. Herefter fastlægges parametrene til fordeling af udligningspuljen, samt hvilket indbyrdes forhold og vægtning disse skal have. Der forventes en model, hvor demografi tilskrives stor vægt i fordelingen, mens også faldende folketal og smådriftsulemper på skoleområde vil indgå i fordelingen. Det er målet af få en ny udligningsordning på plads denne sommer.

Naalakkersuisut, kommunerne og Grønlands Statistik arbejder for at forbedre datagrundlaget. På nogle områder kan datagrundlaget forbedres på kort sigt, mens det på andre kræver mere tid/nye opgørelser. En stor udfordring er, at datagrundlaget til dels bygger på manglende eller uensartede registreringer. Et forbedret datagrundlag har ikke kun betydning for en ny udligningsordning, men vil også bidrage til at styrke beslutningsgrundlaget generelt. Det er målet, at udligningsordningen skal baseres på det bedst mulige datagrundlag. Arbejdsgruppen har dette som en vigtig prioritet i oplægget til det politiske niveau. Derfor vil der formentlig også være behov for at justere og nuancere ordningen senere, når datagrundlaget bliver bedre.

Naalakkersuisut kan tilslutte sig, at en sund og stabil økonomi samt økonomisk fremgang for alle kommuner er meget vigtigt.